

Byängsuddenin ranta-asemakaava luontoselvitys Paraisten kaupunki

Ekotoni KY

Jari Hietaranta

0400 479740 tai 040 3550904

jari.hietaranta@ekotoni.fi

kaikki valokuvat © Jari Hietaranta

Kansikuva: Byängsuddenin Itärannan pohjoisosan lehtomaista rantavyöhykettä

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ympäristövaikutukset.

Luontoselvityksen maastotyöt tehtiin 8.6 klo 11.35–14.20. Maastossa koko niemi kierrettiin rantoja pitkin ja muutaman kerran saaren poikki pohjois-eteläsuunnassa. Maastokäynti keskittyi pesimälinnuston sekä kasvillisuuden selvittämiseen. Luontoselvityksen tarkoituksena oli löytää kaava-alueella sijaitsevat metsälain (10 §), luonnonsuojelulain (29 §) ja vesilain (2:11 §) mukaiset arvokkaat elinympäristöt sekä uhanalaiset luontotyypit. Lisäksi havainnoitiin kohteiden lajistoa ja lintulajistoa, joilla on merkitystä tulevan rakentamisen sijoittelun kannalta.

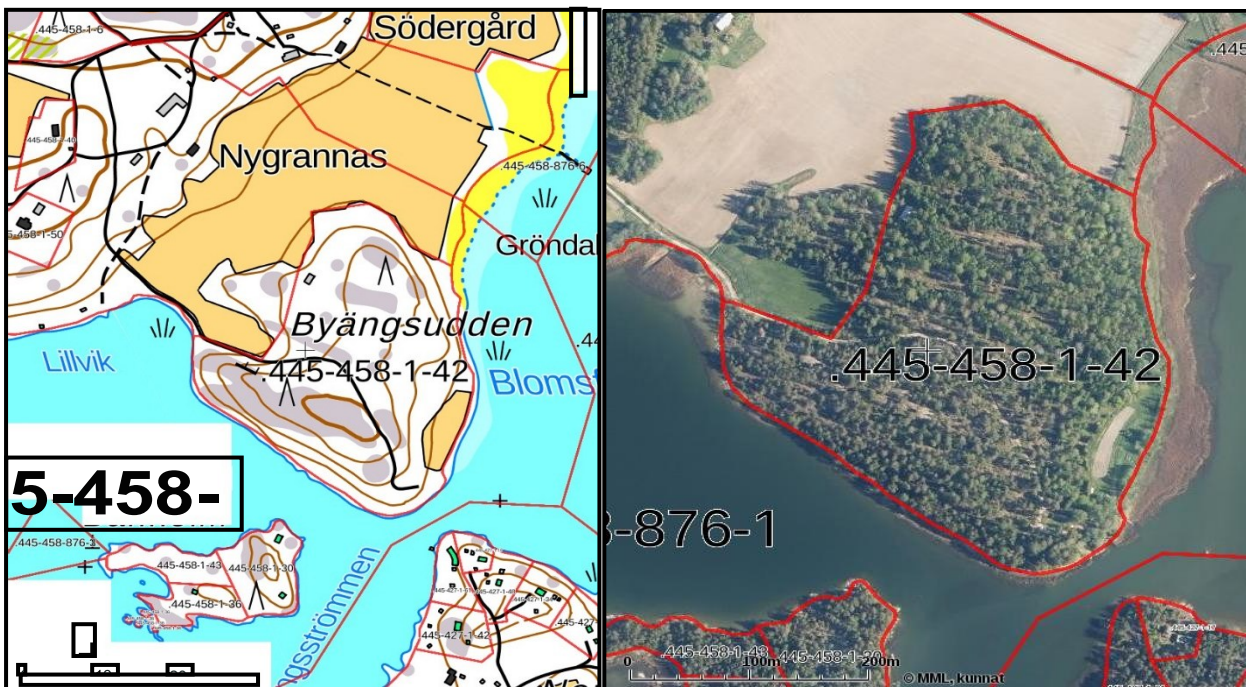
Maastotöiden lisäksi selvityksessä käytettiin hyväksi seuraavia aineistoja ja lähteitä:

- Ympäristöhallinnon Laji-GIS -tietojärjestelmä 7/2023 (ladattu 10.6 2023)
- Maanmittauslaitos, kartta- ja ortokuva-aineisto 2023 (ladattu 13.6 2023)
- Metsäkeskus, erityisen tärkeät elinympäristökuviot (ladattu 23.7.2023)
- Birdlife -Tiiran havainnot (1.3 2022-20.7.2023).

3. KAAVOITUS JA HALLINNOLLINEN SUOJELU JA SUOJELUOHJELMAT

Turunmaan maakuntakaava on vahvistettu ympäristöministeriössä. Byängsuddenin osalta ei maakuntakaavassa ole erityisiä merkintöjä. Alueelle ei ole aikaisemmin laadittua ranta-asemakaavaa.

Niemialue on lohkottu Södergårdin kantatilasta v. 1993. Latoa lukuun se on rakentamaton. Niemeen johtavan tien päässä on veneenlaskupaikka, ja erilaista mm kalastukseen liittyvää materiaalia sekä parkkialueita. Kiinteistön rajat ilmenevät alla olevista karttaotteesta ja ilmakuvasta.

Kuva 2. Vasemmalla maastokarttaote suunniteltavasta kiinteistöstä. Oikealla ilmakuva alueesta. Itärannan joutomaa näkyy selvästi.

Paraisten kaupungin lounaisosalla ja Lilltervon saarella ei ole laadittu yleiskaavaa. Alueella ei ole laadittu asemakaavaa. Alueella ei ole perustettuja suojelualueita eikä suojeluohjelmiin kuuluva alueita. Myöskään Natura-ohjelmaan kuuluvia alueita tai kohteita ei alueella esiinny.

4. ALUEEN LUONTO

Alue on keskiosiltaan kallioinen. Kokonaisuudessaan mäntyvaltaisen sekapuuston peittämää. Aivan lakialueella on paikoin kuivempaa metsätyyppiä; kuivaa mäntykangasta tai karukkokangasta. Lounaispuolen rannat ovat jyrkähköjä ja syväköjä. Niemen itäpuolella ranta on pääosin kaislainen ja pitkälle vesialueelle matala. Rannan avoin alue lienee vanhaa peltoa tai laidunta. Nyt se kasvaa lähinnä heinäniittyä. Rantamaisema on kaislaisuuden takia hyvin peitteinen. Lounaisranta on puolestaan jyrkähkösti viettävä. Rantatasanne on sorainen. Lounaaseen viettävät rinteet ovat mäntyvaltaista sekapuustoa. Metsäalueille on tyypillistä lahopuun tai pystykelojen uupuminen. Niemen eteläosassa johon tie päättyy, on parkkialuetta, veneenlaskupaikka, epämääräistä romua, lähinnä kalastukseen liittyvää. Yleisilme ja näkymä ovat hieman epäsiistejä.

4.1 Linnusto ja muu eläimistö

Suunnittelualueen pesimälinnusto oli tavanomaista metsäalueen varpuslinnustoa. Maastossa havaittiin kuitenkin muutamia kiintoisia lajeja. Havaintoja tehtiin kiertelemällä aluetta kasvilliskartoituksen tapaan noin 10.45-. Sää oli +17 C ja pilvistä 80 % ja tuuli alueella SW 2-4 m/s.

Taulukko 1. Havaintojen yhteydessä käytetyt lyhenteet.

DIR = EU:n lintudirektiivilaji
EN = erittäin uhanalainen lintulaji Suomessa (UHEX)
NT = silmällä pidettävä lintulaji Suomessa (UHEX)
VU = vaarantunut lintulaji Suomessa (UHEX)
EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji
k = koiraspukuinen
n = naaraspukuinen
kn = koiras ja naaras
pm = maastopoikanen
kiert = kiertelevä
pysrev = pesivä reviirillä
p = paikallinen
ylil=ylilentävä
Äp = laulava paikallinen
äp = ääntelevä paikallinen

Kaava-alueella havaitut lintulajit. Tässä yhteydessä ei ole tarpeen rajata tai osoittaa mitään erityisiä linnustollisesti huomionarvoisia aluekokonaisuuksia. Suomen UHEX-lajit on lihavoitu. Alueelta ei tehty havaintoja Luontodirektiivin II tai IV lajeista.

Naurulokki 1 ylil VU

Selkälokki 1 p EN EVA merimerkin päällä hieman kaava-alueen niemen eteläpuolella.

Nuolihaukka 1 äp

Käpytikka 1 p

Haarapääsky 1 ylil VU

Pajulintu 1 Äp

Lehtokerttu 1 Äp

Talitiainen 2 p

Peippo 1 Äp

Tikli 1 ylil

Kaava-alueen haapojen tyvillä, erityisesti itärannan pohjoisosan rantalehdon alueella, mutta myös eteläosassa aluetta, oli tikan tekemiä koloa. Kolojen tekijä joko harmaapäätikka tai valkoselkätikka.

4.2 Kasvillisuus ja luontotyytit

Samassa yhteydessä pesimälinnuston selvityksen kanssa kartoitettiin suunnittelualueen kasvillisuutta. Niemen keskiosat ovat melko tiheää 1–2 latvuksista sekakangasta, lähinnä kuivahkoksi luokiteltavaa mustikkatyyppin kangasta. Siellä, missä keskiosan kallio on aivan maanpinnassa eli lakialueilla, esiintyy kuivaa ja karukko mäntykangasta, mutta näitä esiintyy mosaiikkimaisesti mainitun mänty-sekakankaan sisällä (ks. kuva myöhemmin niemen keskiosasta). Maapuita tai pystykeloja ei juuri esiinny.

Kuva 3. Suunnittelualueen länsi-lounaisrannan kallioselännettä. Puusto on mäntykuusi kasvatus metsää. Maapuita tai pystykeloja ei esiinny juuri ollenkaan. Kysymyksessä ei ole huomioitava luontotyyppi.

Kuva 4. Kuvassa länsirantaa. Puusto on verraten kookasta mäntyvaltaista kasvatusmetsää.

Kuva 5. Kuvassa länsirannan tasaista rantatasannetta. Ranta on sorainen.

Pari kookasta tammea kasvaa niemen kärkeen johtavan tien lähellä, samoin jokunen kelo Itään viettävällä rinteellä (joutomaa/heinäniityn) yläpuolella on vyöhyke, jossa on kasvanut kookkaitakin lehmuksia, mutta niitä on kohdeltu kovalla kädellä ja isoja puita ei enää ole, mutta kannot ovat vesoneet kovasti. Myös muutama tammi on rinnevyöhykkeessä ja taimena vähän lukuisammin.

Kuva 6. Hyvin kasvanut tammi. Kuva läheltä niemeen johtavan tien itäpuolelta. Puusto on kuusivaltaista sekapuustoa.

Kuva 7. Sekapuustoa (myös tammi kuvassa) niemelle johtavan tien läheisyydessä. Maapuita tai pystykeloja ei ole.

Niemen länsi-lounaisranta on, kuten todettiin, hieman karumpaa, etenkin rinteen yläosissa ja lakialueella: mänty ja kataja vallitsevat mutta alempana rannan suuntaan puusto on hieman monipuolisempaa ja lähinnä mustikkatyyppiä, jos se ylempänä oli mustikka- tai puolukkatyyppiä ja paikoin karukkokangasta. Länsirannan eteläosassa esiintyy mm kieloa, mustikkaa, oravanmarjaa, metsälauhaa ja puolukkaa on kenttäkerroksessa. Kielo on paikoin valtalajina.

Kuva 8. Kuva niemen lounaisrannalta. Kenttäkerroksessa on komeasti kieloa valtalajina.

Kuva 9. Niemen lounaisrantaa.

Niemen itärannan joutomaan lajistoa ovat mm timotei, särmäkuisma, kielo, koiranputki, niittyleinikki, mesiangervo, hiirenvirna, koiranheinä, niittymaarianheinä, kevätpiippo jne. Joutomaa rajoittuu rannassa kapeaan terveleppävyöhön ja laajaan ruovikkoon.

Kuva 10. Länsirannan avointa joutomaata. Luontotyyppinä aluetta voitaneen luonnehtia heinäniityksi. Se lienee vanhaa peltoaluetta. Kasvittomalle alueella kuvassa on läjitetty maata.

Joutomaan pohjoispuolella on verraten leveä lehtomaisen kasvillisuuden alue, joskin sitä on harvennettu ja lehtipuusto on nuorta. Muutamia kookkaampia haapoja ja muita lehtipuita. Lajistossa mm kevätesikkoa. Puustossa on jonkin verran keloja ja pari kookasta lehmusta aivan suunnittelualan pohjoisrajalla. Maapuita tai keloja ei juuri esiinny.

Kuva 11. Itärannan pohjoisosan rantalehtoa. Alue lienee ollut joskus laidun tai viljelykäytössä.

Kuva 12. Paikoin lehdon tervalepät ja koivut ja tuomet ovat jo kookkaampia. Tällä alueella tehtiin lukuisia havaintoja tikkojen syönnösjälkistä, mutta näkö- tai kuulohavaintoja ei saatu.

Kasvillisuudeltaan sekä luontotyyppikartoituksen perusteella voidaan alueelta erottaa kolme huomionarvoista aluetta

- 1) Niemen eteläosan komea ja kookaspuustoinen tervalepikko. Vaikka alueelle ja puuston sekaan on tuotu ja hylätty sekalaista tavaraa ja ihmistoiminnan vaikutus näkyy selvänä (veneenlaskupaikka, parkkipaikka, tie ja vanha peltoalue/joutomaa) on alueen kasvilajisto monipuolinen pienellä alueella; syyliälinnunherne, kevätesikko, kielo, valkovuokko, nokkonen (luontaisella kasvupaikallaan), nuokkuhelmikkä, keltano, aitovirna, haisukurjenpolvi ja lisäksi runsaasti kulttuurinsuosijoita (ks. kartta). Tikan syönnösjälkiä on melko runsaasti.

Kuva 13. Niemen eteläosa. Rehevä lehtomainen metsikkö niemeen johtavan tien päässä. Alueella ihmistoiminnan vaikutus on suuri, mutta alueella mm maapuita. (kohde 1)

Kuva 14. Ihmistoiminnan vaikutus ilmenee alueella (kohde 1).

- 2) Toisena kohteena mainittakoon kapea terveleppävyö ensin kapeana edellä mainitun vanhan pellon/peltoniityn ja ruovikon välissä ja laajeten monimuotoiseksi lehtomaiseksi vyöhykkeeksi mainitun peltoalueen ja suunnittelualan pohjoisrajan välisellä alueella (ks. kartta).

Kuva 15. Kuva heinäniityn /peltoniityn eteläosasta. Ruovikko oikealla ja peltoniitty vasemmalla. Peltoniityn kohdalla tervaleppävyö on kapea vain 1–2 puun levyinen (kohde 2).

Kuva 16. Kuva peltoniityn pohjoispuolelta. Alue lienee vanhaa peltialuetta tai laidunluetta. Kuvassa puusto nuorta mutta lähempänä suunnittelualueen pohjoisrajaa on myös kookkaampaa puustoa. Tikkojen syönnösjälkiä (harmaapäätikka? valkoselkätikka on myös mahdollinen)

Kuva 17ab. Kuvat aivan suunnittelualueen pohjoisosasta (itäranta). Alue tulisi jättää rantarakentamisen ulkopuolelle.

- 3) Kolmantena voidaan mainita myös kapeana vyöhykkeenä mainitun heinäniityn/joutomaan länsireuna ja siitä nousevan rinteeseen keskiosan saakka ulottuvalla vyöhykkeellä kasvavat lehmusta ja jokunen tammikin. Useat niistä on hakattu metsänhoitotoimien yhteydessä, mutta ne ovat vesoneet sitkeästi. Muusta lajistosta mainittakoon sylälinnunherne, mustikka, taikinamarja, mansikka ja kieli.

Kuvat 18ab. Edellä mainitun peltoniityn (itäranta) yläpuolella rinteessä on kasvanut kookkaitakin lehmuksia. Niistä suurin osa on kaadettu muiden metsänhoitotoimien yhteydessä. Lehmukset ovat vesoneet runsaasti.

5. MAISEMA JA GEOMORFOLOGIA

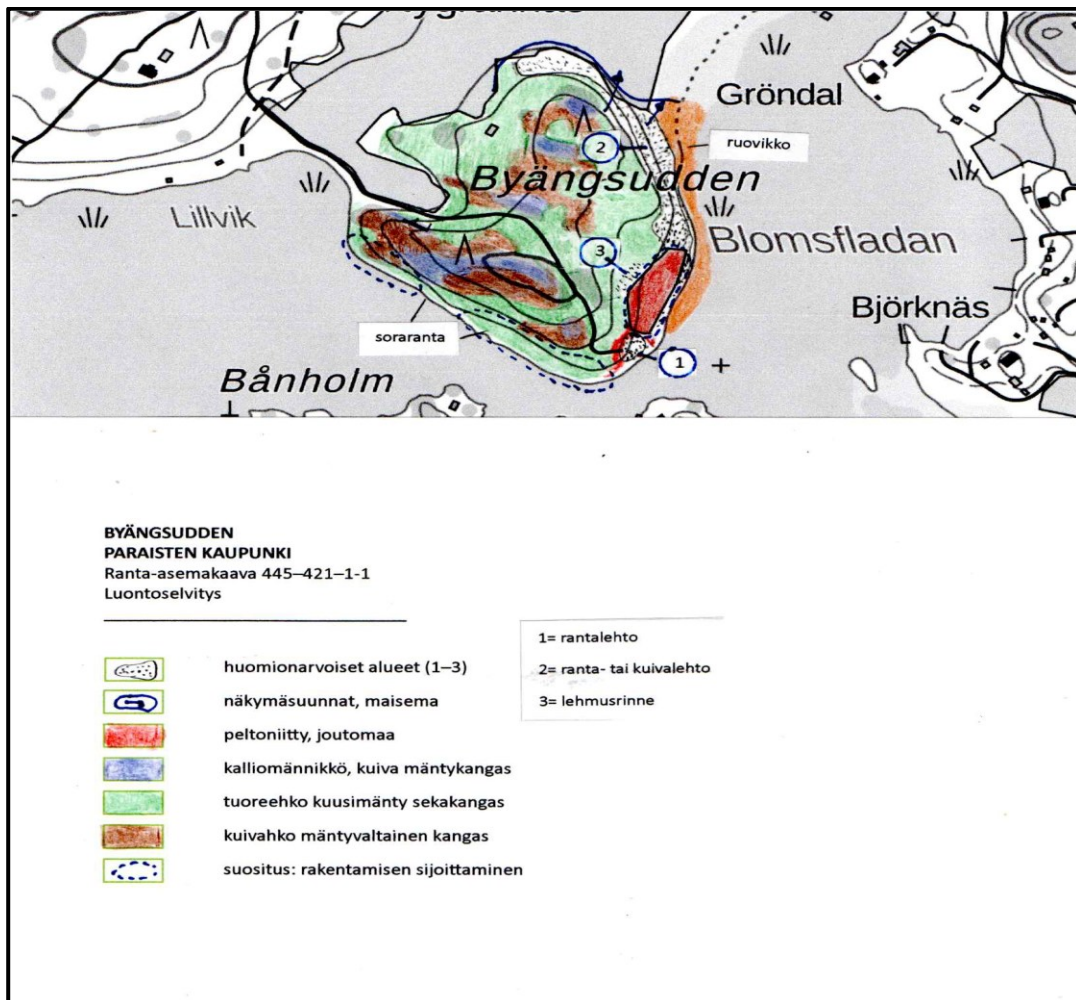
Byängsuddenin kaava-alueella ei ole erityisiä geomorfologisia kohteita. Pysyviä vedenjuoksuomia ei kaavoitettavalla alueella ole. Itärannan tervaleppävyö on maisemallisesti huomionarvoinen, joskin jää, etenkin kesällä, laajasti korkean kaislikon suojaan. Pohjoispuolen peltoaukealle avautuu kauniita näkymiä suunnittelualueelta.

Kuva 19. Näkymä Itärannan lehtoalueelta kohti pohjoisen viljelyaluetta.

6. YHTEENVETO JA SUOSITUKSET

Oheisessa kartassa (kuva 20) on esitetty Byängsuddenin luonnon peruspiirteet ja huomionarvoiset kohteet ja suositukset rantarakentamisen sijoittamiselle luonnon näkökulmasta.

Luontoselvityksessä ei alueelta löydetty luonnonsuojelulain, metsälain tai vesilain mukaisia luontokohteita, mutta ainakin mainituista kohteista itärannan heinä (pelto-)niityn ja pohjoisrajan välinen rantalehto tulisi jättää rakentamisen ulkopuolella, vaikka kyseessä ei liene varsinainen kostea tervalepikko, mutta se on luonnon monimuotoisuutta ylläpitävä luontotyyppi (Salo & Mäkelä 2023). Samoin niemen eteläosan pieni tervaleppävaltainen ja muutakin lehtipuuta monipuolisesti kasvava metsikkö, vaikka se onkin voimakkaasti ihmistoiminnan vaikutuksen alainen. Sitä voidaan pitää Salo & Mäkelän (2023) mukaan luonnon moninaisuutta tulevana kohteena.

Rakentaminen soveltuisi parhaiten tekstissä mainitulle heinäniitylle ja joutomaalle (niemen itäranta) tai niemen länsirannalle erityisesti sen pohjoisosaan ja myös lounaisosaan. Linnustoltaan aluetta voidaan pitää tavanomaisena. Ranta-alueilla ei pesi vesilinnustoa. Itärannan ruovikko on liian tiheä ja korkea, jotta se houkuttelisi pesimälinnustoa. Länsiranta puolestaan on avointa sorarantaa.

Linnustoltaan huomionarvoisin alue on tekstissä mainittu alue nro 2 (itärannan rantalehto). Maastokäynnillä saatiin riittävän hyvä kuva kaavoitettavan alueen linnustosta ja luontoarvoista. Kaavoitettavan alueen pienalaisuuden vuoksi yksi kartoituskerta riittää kuvaamaan linnustoa riittävän hyvin.

Suunnittelualueelta ei löydetty tai olisi tiedossa Alueelta ei tehty havaintoja Luontodirektiivin liitteiden II tai IV lajeista.

Sauvossa 3.marraskuuta 2023

Jari Hietaranta

EKOTONI KY